

Thalassius - Senator în Constantinopol, Prefect al pretoriului per Illyricum, Arhiepiscop de Caesarea Capadociei și combatant la Sinodul IV Ecumenic

Pr. conf. dr. Marin Cojoc

Keywords: Thalassius, Archbishop of Caesarea in Cappadocia, the 4th Ecumenical Synod in Chalcedon, Byzantine history, Danubian territories

Thalassius a fost o vreme *Praefectus Praetorio per Illyricum*. În cadrul ședințelor Sinodului IV Ecumenic de la Calcedon, Thalassius a fost prezent și a aderat la Tomosul lui Leon și a fost de partea lui Anatolius de Constantinopol alături de alți ierarhi, fiind unul dintre copreședinții sinodului. Thalassius alături de Juvenal al Ierusalimului au contribuit însă decisiv la precizările și deciziile Sinodului IV Ecumenic de la Calcedon.

Thalassius a fost născut în Caesarea Capadociei, a crescut și a fost educat în această cetate aşa cum scrie arhiepiscopul Firmius înaintașul său în scaunul de Caesarea Capadociei.¹ De Tânăr a îmbrățișat cariera militară și a ajuns la demnitatea de *comes rei private* sau *comes rei privatarum*² aşa cum reiese

¹ Bastien KINDT, Bernard COULIE, *Saint Asterius of Amaseea, Firmus of Caesarea Bishop of Caesarea*, Turnhout_Brepols, 2001, Firmius, Ep. 16. Alte comentarii în această privință la Pauline ALLEN, Bronwen NEIL, *Crisis Management in Late Antiquity (410-590 CE): A Survey of the Evidence from episcopal letters*, Leiden-Brill, 2013, p. 80 și.u.; Henry CHADWICK, *The Church in Ancient Society: From Galilee to Gregory the Great*, Oxford 2001, pp. 541, 547.

² *comes rei private* sau *comes rerum privatarum* era o demnitate bizantină care se occupa cu administrarea pământurilor și veniturilor imperiale, acest demnitar bizantin a preluat puțin înainte de 379 aceste prerogative care au fost derogate de la demnitatea de *comes sacrarum largitionum* cf. Ot. SEECK, RE 4, 1901, p. 671-674; A. MASI, La giurisdizione del *comes sacrarum largitionum* e del *comes rei private* sui rispettivi funzionari palatini, Studii economico giuridici, 45,

dintron lege din 22 februarie 430 din timpul împăratului bizantin Theodosie al II-lea.³ După ce a ocupat această demnitate nouă ani de zile, autoritățile din Constantinopol l-au promovat în anul 439 la demnitatea de *Praefectus Praetorio per Illyricum* aşa cum reiese dintr-o Novelă din 13 august 439 a împăraților Theodosie II (408-450) și Valentinian III (425-455) din Codex Theodosianus.⁴ Demnitatea aceasta de Prefect al Pretoriului pentru Illyricum era în acel moment istoric o demnitate de stringență și importanță maximă pentru că în acele vremuri provinciile Illyricului erau cele mai amenințate de invaziile hunilor care au și determinat mutarea capitalei Prefecturii de la Sirmium la Thesalonic în timpul prefectului Apreemius urmașul lui Thalassius la conducerea acestei prefecturi.⁵ Thalassius a deținut demnitatea de *Praefectus Praetorio per Illyricum* o perioadă scurtă de timp, din 11 august 439 până în toamna aceluiași an, mai exact până la 7 septembrie 439. În Codex Justinianus, Thalassius apare într-o lege a lui Theodosie II și Valentinian III din 7 septembrie 439, cu privire la privilegiile și imunitățile acordate de autoritatea imperială pentru ordinul avocaților Prefecturii Illyricului, ca și aceștia să se bucure de aceleași privilegii și imunități ca și ordinul avocaților Prefecturii Pretoriului Orientului: Ἀνήρ τὴν ὑπαρχον χειρίσας ἀρχήν τῶν ἐν Ἰλλυρικοῖς ἔθνων τε καὶ πόλεων.⁶ Thalassius a fost ultimul Prefect al Pretoriului

(1965-1969), pp. 253-261 cf. și *The Oxford Dictionary of Byzantium* by Alexander B. KAZHDAN et comp. vol. I, Oxford-New-York, 1991, p. 486.

³ Cod.Theod.X, 10, 34^a Dat. VIII kal. mar. Constantinopoli Theodosio a. XIII et qui fuerit nuntiatus. (430 febr. 22).

⁴ Novella 13 Impp. Theodosius et Valentinianus aa. Thalassio praefecto praetorio illyrici. Dat. III. id. aug. Constantinopoli, d.n. Theodosio a. XVII. et Festo vc. consss. Demnitar investit ca Prefect al Pretoriului pentru Illyricum și pe care autoritățile imperiale îl numesc sugestiv și foarte apreciativ: "Thalassi parens karissime atque amantissime...., 2. Inlustris itaque et magnifica auctoritas tua constitutione".

⁵ Cf. Novella XI din 14 aprilie 535 în FHDR II, pp. 376-379 unde se arată despre Apreemius - *Praefecus Praetorio per Illyricum* și criza illyriană din timpul său. Apreemius apare și în Cod.Jus.Novella XI, 1. În Novella 11.1 se arată foarte sugestiv despre această situație critică a Illyricului și a teritoriilor dunărene: "postea autem Attilantistemporibus eiusdem locis devastates Apraeemius praefectus praetorio de Sirmiana civitate im Thessalonica profugurus venerat". Attila a cucerit Sirmium în 441; Marcellinus COMES, *Cronica*, an 441, în FHDR, II, p. 361 consemna și el că, în anul 441, regii huni au distrus mai multe cetăți din Illyricum, între care Sirmium, Naissus, Margus și Singidunum, cf. și PRISCUS DIN PANION, *Ambasadele*, în FHDR II, p. 287, a se vedea și comentariile istorice la E. A. THOMSON, *A History of Attila and the Huns*, Oxford, 1948, p. 81, nr. 4.

⁶ Cod. Just.II, t. I-XIV, p. 288 Lege dată în ziua de 7 ale idelor lui septembrie sub al 17-lea consulat al împăratului Theodosius și primul consulat al lui Festus. Anul 439, cf. și SOCRATE VII, 48, 4 anul 439.

pentru Illyricum care a rezidat o scurtă vreme în capitala de la Sirmium, pe Dunăre, capitală care a trebuit să fie mutată mai jos la Thessalonic. De menționat că în cadrul invaziilor hunice a fost luat prizonier chiar episcopul de Margus nu departe de Sirmium și dus în nordul Dunării. Thalassius este important și pentru teritoriile dunărene pentru că în calitatea sa de Prefect al Pretoriului pentru Illyricum avea prerogative administrative și militare și în teritoriile dunărene, nord-dunărene și în Dacia ripensis.

Thalassius era prezent în Constantinopol în 439 când se zvonea că va fi ales *Praefectus Praetorio* pentru Orient, când patriarhul Constantinopolului Proclus (434-447),⁷ l-a ales și l-a hirotonit arhiepiscop pentru scaunul de Caesarea Capadociei în locul rămas vacant în urma morții arhiepiscopului Firmius înaintașul său în această demnitate.⁸

Foarte interesant de urmărit detaliile pe care le oferă istoricul bizantin Socrate Scolasticul cu privire la această alegere a lui Thalassius în demnitatea de arhiepiscop de Caesarea Capadociei. El scrie că după moartea arhiepiscopului Firmius în timpul celui de-al 17 consulat al împăratului Theodosie II, populația cetății Caesarea Capadociei, îngrijorată în urma morții arhiepiscopului lor, Firmius, au trimis la patriarhul Constantinopolului reprezentanții lor pentru consultații pentru alegerea unui nou episcop pentru cetatea lor. În timpul acestor consultări, în zi de duminică, după Sfânta Liturghie s-a întâmplat ca senatorii din Constantinopol să-i facă o vizită patriarhului, printre ei se afla și Thalassius care la vremea aceea guverna peste cetățile din Illyricum, după mărturia istoricului, el se afla în Constantinopol și aștepta să fie ales în demnitatea de *Praefectus Praetorio per Orientem* și atunci, patriarhul Proclus a avut

⁷ Despre patriarhul Proclus în CE: 2016b-2019b; MIGNE, J. P., ed. *S. P. N. Procli*. PG 65. Paris, 1864; THEOPHANES, *The Chronicle of Theophanes*, ed. H. Turtledove. Philadelphia, 1982; BAUER, F. X. *Proklos von Konstantinopel*. Munich, 1919; MARX, B. *Procliana*. Münster, 1940; Leroy, F. *L'Homiletique de Proclus de Constantinople*. Studi e Testi 247. Vatican City, 1967.

⁸ SOCRATE VII, 48, 4-5 an. 439; În PLRE I, p. 339. Firmius sau Firminus ar fi cel căruia Sfântul Ioan Gură de Aur i s-ar fi adresat în tinerețea lui în 404 din Cucusos prin epistola 80. A se vedea epistolele lui Firmius și comentariile la ele la Bernard Coulie, Bastien Kindt, *Asterius, of Amasea Saint, Firmus, of Caesarea Bishop of Caesarea*, Turnhout, Brepols, 2001; Pauline ALLEN, Bronwen NEIL, *Crisis Management in Late Antiquity (410-590 CE): A Survey of the Evidence from episcopal letters*, Leiden-Brill, 2013; Asupra epistolelor lui Firmius a se vedea și Henry CHADWICK, *The Church in Ancient Society: From Galilee to Gregory the Great*, Oxford, 2001 care consideră că epistolele lui Firmius sunt bogate în clișee literare și în evenimente istorice (cf. p. 543). De asemenea se amintește că Thalassius a făcut mult bine cetății și provinciei sale Caesarea Capadociei aşa cum amintește și FIRMIUS în Ep. 17 către Sotericus (cf. p. 559).

o inspirație, a mers către Thalassius și la desemnat ca arhiepiscop de Caesarea Capadociei ceea ce s-a și întâmplat ulterior prin punerea mâinilor adică prin hirotonirea lui. Evenimentul acesta istoricul Socrate îl desemnează ca ceva unic pentru ierarhii de mai înainte, ca un laic, demnitar politic să fie ales direct în această demnitate de arhiepiscop al unei provincii bizantine foarte importante ca Caesarea Capadociei.⁹ Alți autori bizantini, precum Theophanes, scriu că această alegeră s-a făcut la cererea deputaților-reprezentanți din Caesarea Capadociei, deși Thalassius se pregătea să fie ales Prefect al Pretoriului pentru Orient.¹⁰ Istoricul bisericesc Evagrie în istoria sa nu amintește de momentul alegerii lui Thalassius ca arhiepiscop de Caesarea Capadociei și în cartea sa amintește doar de participarea lui Thalassius la Sinodul IV Ecumenic de la Calcedon alături de Juvenal al Ierusalimului și de Eusebiu de Ancyra.¹¹

El a luat parte și la Sinodul de la Calcedon din 451 (cf. ACO II, 1, 1, p. 56). După mărturia papei Leon cel Mare mai era încă în viață în 453 (cf. Leon Ep. 118). Se pare că a murit în 458 (cf. ACO II, 5, p. 76). Lui i-a fost adresată o epistolă (Ep. 16) de către arhiepiscopul Firmus al Caesareei Capadociei prin care îi mulțumea pentru serviciile aduse și îl ruga din nou să contribuie și mai mult la ridicarea rangului guvernatorului cetății și să mărească statutul provinciei. O epistolă (nr. 17) similară a fost adresată de Firmius lui Sotericus 2., unde îl amintește și pe Thalassius. Firmius a murit în 439.

Thalassius a fost prezent și la Sinodul Tâlhăresc (Latrocinium) de la Efes din anul 449, la acest sinod Juvenal de Ierusalim ocupa locul trei după Dioscor de Alexandria și legatul papal, el fiind nominalizat la acest sinod de împăratul Theodosie II împreună cu Thalassius de Caesarea Capadociei care era unul dintre preferații autoritatii imperiale și datorită activităților sale militar-administrative din timpul guvernării împăratului Theodosie II, din păcate, se pare, că și Thalassius a luat parte, oarecum prin oarecare pasivitate, la manifestările violente care au avut loc la acest sinod.¹²

⁹ SOCRATE VII, 48, 4-5 an. 439; G. DAGRON, *Naissance d'une capitale, Constantinople et ses institutions de 330 à 451* par Gilbert Dagron, Paris, 1974, p. 73 arată că numirea patriarhului a devansat un pic numirea împăratului și prin aceasta evenimentul a căpătat un pic o *notă de delegare a puterii*.

¹⁰ Theophanes, sub annus 430; M. L. TILLEMONT, "Mém. eccl." XIV, 704; AA. SS. Act. X. 639 cu alte comentarii.

¹¹ EVAGRIUS, II, 6, p. 445.

¹² LABBE, *Concil. IV*, 109; A se vedea și Leo MAGN. *Ep. ad Maximum*, 119; Alte comentarii în Extracts from the Acts. Session I. NPNF (V2-14) by Schaff Philip.

Împăratul Theodosie II care a fost convins de necesitatea ținerii unui sinod, i-a cerut lui Dioscor să-și exerce autoritatea supremă asupra acestui sinod și de asemenea i-a cerut și lui Juvenal de Ierusalim și lui Thalassius de Caesarea Capadociei să fie copreședinți împreună cu Dioscor.¹³

Thalassius de Caesarea Capadociei alături de Juvenal al Ierusalimului a fost nominalizat într-o epistolă a împăratului Theodosie II să îndrăznească să împărtășească alături de Dioscor al Alexandriei zelul pentru ortodoxie și la cel de-al doilea sinod de la Efes.¹⁴

Sinodul local din Constantinopol din 8-22 noiembrie 448. Acest sinod a fost presidat de Flavian, patriarh de Constantinopol și la el au fost prezenți 32 de episcopi. În cadrul acestui sinod condamnarea lui Eutihie a fost semnată de 30 de episcopi și 23 arhimandriți. Pentru prima oară a fost adoptată hotărârea că: „Hristos Domnul a avut două naturi după unire”. În urma acestei hotărâri au avut loc multe tulburări și au fost multe tensiuni în Constantinopol. Eutihie s-a ridicat împotriva hotărârilor acestui sinod și s-a adresat împăratului apoi a scris patriarhului și în același timp a făcut apel și la Juvenal, episcop de Ierusalim și la Thalassius, episcop de Caesarea Capadociei de a fi copreședinți împreună cu Dioscor la acest sinod. Pentru aceasta a fost trimis și un mandat imperial către patriarhul Dioscor, cerându-i să-i permită arhimandritului Barsumas din Siria care era de partea alexandrinilor să participe la acest sinod.¹⁵

La Sinodul din 449 Thalassius a condus ședința din 8 aprilie ca urmare a hotărârii împăratului Theodosie II din 13 aprilie 449, la acest sinod Thalassius apare pe locul doi (nr.7) după episcopul locului Ștefan.¹⁶

¹³ *Acta Conciliorum Oecumenicorum* (ACO), Walter de Gruyter & Co., 1933, II, I, p. 45:10. Alte comentarii la T. A. Lacey's, *Appellatio Flaviani* (SPCK, 1903), pp. 2-18. Dioscorus: ACO II.I.68–9, § 24; Helpidius și Eulogius: ACO II.I.72, și 49 (și cf. 189 pentru implicarea lui Helpidius); Theodore: ACO II.I.74 și 52; Flavian: ACO II.I.73 și 51; La C. Michael WHITBY, C Joseph STREETER, *Christian Persecution, Martyrdom, and Orthodoxy*, Oxford, 2006, p. 277 cu alte comentarii asupra sinodului tâlhăresc de la Efes (latrocinium) și implicării autorităților imperiale și a lui Thalassius.

¹⁴ ACO II, I, 1, p. 74: 20-21; EVAGRIUS, *Istoria Ecclesiastica*, ed. M. Wihtby, Liverpool University Press, 2000, p. 69.

¹⁵ Samuel, VC., *The Council of Chalcedon Re-Examined: A Historical and Theological Survey* (The Christian Literature Society, Madras, 1977), pp. 17-19; Metropolitan Bishoy, *A Documentary on the Nestorian Assyrian Church of the East: Its History, Present Condition, and Doctrines*, (The Diocese of Damiette, Kafr El Sheikh, and Barary, the Monastery of Saint Demiana, Cairo, 2004), p. 80. Fr. TADROS, Y. MALATY, *A panoramic view of Patristic in the first six centuries*, St George's Coptic Orthodox Church Sporting, Alexandria, Egypt Preparatory Edition, 2005, p. 215.

¹⁶ ACI, I, 558-559; cf. și *The Acts of the Council of Chalcedon*, translated with introduction and notes by Richard Price and Michael Gaddis, vol I, Liverpool Press, 2005, p. 29, nr.102 și p. 249, nr. 283.

La Efes însuși Thalassius însărcinat al autorităților imperiale a trebuit să realizeze o presiune asupra sinodalilor, aşa cum declară chiar episcopul de Efes, Ștefan: „Toți oamenii lui erau acolo și mie nu mi s-a permis să părăsesc cancelaria bisericii până când nu voi semna hotărârile lui Dioscor, Juvenal și Thalassius ca și ceilalți episcopi care au primit epistolele în cauză”.¹⁷

În ceea ce privește participarea lui Thalassius la cel de-al doilea Sinod de la Efes acesta a făcut următoarea declarație: „Eu am fost nominalizat la conducerea sinodului (sacra) dar nu am știut de ce, ceea ce știu este faptul că nu am putut să previn evenimentele și că nu am avut suficientă autoritate asupra celor întâmplate și nu sunt responsabil de cele ce s-au întâmplat”.¹⁸

În cadrul Sinodului de la Calcedon din 451 în actele sinodului se arată că în octombrie mulți dintre episcopi au semnat Tomosul papei Leon și au fost de acord să susțină acest tomos. Atunci când Dioscor le-a cerut părerea cu privire la actele sinodului de la Efes, ei au mărturisit că fiecare episcop a fost însoțit de către un cleric care dețineau aceste acte ale sinodului de la Efes, aşa cum mărturiseau clericii care îi însoțeau pe Juvenal al Ierusalimului, cât și pe Thalassius de Caesareea Capadociei și pe Eleusis de Corinth (?).¹⁹

Datorită neînțelegerilor, la sfârșitul primei ședințe a Sinodului IV Ecumenic de la Calcedon trimișii imperiali l-au depus pe Dioscor, Juvenal, pe Thalassius de Caesareea, Eusebius de Berytus și pe Vasile de Seleucia, arătând că aceștia au fost văzuți ca fiind autorii neînțelegerilor.²⁰

În cadrul ședințelor Sinodului IV Ecumenic de la Calcedon, Thalassius a fost prezent și a aderat la Tomosul lui Leon și a fost de partea lui Anatolius de

¹⁷ ACO I, 56-60; *The Acts of the Council of Chalcedon*, translated with introduction and notes by Richard Price and Michael Gaddis, vol I, Liverpool Press, 2005, p. 141, nr. 56, p. 142 nr. 60, 82, iar alexandrinii i-au amenințat chiar și notarul său-scrib cf. p. 77.

¹⁸ ACO II, I, 76, 85, 97, și 61, 106, 191; trimișii autorităților imperiale au încercat să evite subterfugile unora dintre ei, accentuând în pledoaria lor către episcopi că accentul trebuie să cadă pe problemele de credință, ‘When the faith is being decided, this is no excuse’ (și 192). Unii autori arată că, la cel de-al doilea Sinod de la Efes, Thalassius a fost mult mai maleabil decât la primul cf. Michael WHITBY, C Joseph STREETER, *Christian Persecution, Martyrdom, and Orthodoxy*, Oxford, 2006, p. 288 nr. 69; *The Acts of the Council of Chalcedon*, translated with introduction and notes by Richard Price and Michael Gaddis, vol I, Liverpool Press, 2005, p. 29 nr. 83.

¹⁹ Gregorius B. BEHNAM, *Pope Dioscorus of Alexandria, Defender of the Faith*, Cairo, 1968, pp. 140-142.

²⁰ I, 1068; *The Acts of the Council of Chalcedon*, translated with introduction and notes by Richard Price and Michael Gaddis, vol I, Liverpool Press, 2005, p. 31 nr. 114.

Constantinopol alături de alții ierarhi precum: Maximus de Antiohia și Ștefan de Efes la care s-au adăugat episcopii din Thracia, Asia Mică și Siria. Illyrienii în frunte cu Anastasius de Thessalonic erau și ei de față alături de fostul lor Prefect al Illyricului care acum era copreședintele Sinodului de la Calcedon.²¹

În cadrul discuțiilor sinodale Thalassius a fost însărcinat de Dioscor să ofere sinodalilor anumite explicitări asupra unor probleme, de vreme ce el împreună cu Juvenal de Ierusalim realizau copreședinția sinodului cu toate acestea, uneori, Thalassius se plângea că nu are destulă autoritate pentru aceasta.²² Thalassius alături de Juvenal al Ierusalimului au contribuit însă decisiv la precizările și deciziile Sinodului IV Ecumenic de la Calcedon.²³

În cadrul discuțiilor Sinodului IV Ecumenic de la Calcedon în Sesiunea VII (VIII în versiunea greacă) a actelor sinodului, Thalassius este citat al nouălea după patriarhul Anatolie al Constantinopolului și Thalassius a mărturisit următoarele: „Noi aprobăm deasemenea hotărârea care este în acord cu voia Dumnezeului preaiubit și cu preasfinții episcopi Maximus și Juvenal”.²⁴

În cadrul discuțiilor sinodale și al adoptării unor canoane Thalassius a avut anumite rețineri, astfel în privința adoptării canonului 28 în Sesiunea 16, canonul a fost citit și apoi 192 de episcopi, inclusiv episcopii de Antiohia, Ierusalim și Heracleea au semnat, cu o săptămână înainte 350 de episcopi semnaseră hotărârea de credință. Thalassius nu a fost de acord decât mai târziu cu canonul 28 și a rezultat o dezbatere aprinsă pe marginea acestui canon mai ales din partea lui Lucentius reprezentantul scaunului Apostolic roman la acest sinod ecumenic.²⁵

²¹ P. FLETCHER, STANLEY, *The Christology of Nestorius and the chalcedonian settlement*, Durham theses, Durham University, 1972, p. 124.

²² ACO II.I.1, pp. 82:27-85:5; EVAGRIUS, ed cit., pp. 102 și 104.

²³ ACO II.I.2, pp. 126:12-130:11, citat de Evagrius în istoria sa și în cap II. 4, pp. 47:18-50:19; cf. EVAGRIUS ed. cit., pp.123-124. Evagrie era pregătit să repete documentul cu privire la condamnarea lui Dioscor dar credea că nu mai are importanță în acel moment istoric.

²⁴ Richard PRICE and Michael GADDIS, *The Acts of the Council of Chalcedon*, Liverpool University Press, 2005, vol. II, pp. 247-249.

²⁵ Labbe and Cossart, *Concilia*, Tom. IV., col. 794 și u.; În privința canonului 28 și a dezbatelor care au urmat col. 810; Spre deosebire de Thalassius care a avut rezerve temporare asupra canonului 28, episcopii illyrieni au fost de partea Romei și s-au opus promovării canonului 28 și niciunul dintre ei nu a semnat promovarea acestui canon. (nr. XVI, 9). Cf. și *The Acts of the Council of Chalcedon*, ed. cit. p. 134, nr. 65. Comentarii și la HEFELE, *Hist. Council.* III, 428; Alte comentarii asupra disputelor sinodale în *Extracts from the Acts. Session XVI. NPNF* (V2-14) by Schaff, Philip. Întreaga problematică asupra Sinodului IV Ecumenic și a disputelor legate de canonul 28 a se vedea și următoarele lucrări: P. L'HUILLIER, *The Church of the Ancient Councils*:

În cadrul discuțiilor sinodale se arată că exista un notar-scrib, principal (primicerius notariorum) pe lângă acesta fiecare episcop-participant avea propriul său scrib. Potrivit documentelor, Thalassius avea un scrib-notar foarte bun care înregistra și nota totul pentru ca evenimentele să nu fie uitate în comparație cu cel al lui Dioscor care nu putea să înregistreze bine evenimentele sinodale.²⁶

În cadrul hotărârilor finale ale Sinodului de la Calcedon, Thalassius a devenit apărătorul hotărârilor de credință, deși la început a avut rețineri în ceea ce privește adoptarea imediată a canonului 28 și în cadrul declarațiilor finale el apare sub acest înscris: „Thalassius preacucernicul arhiepiscop de Cesareea Capadociei a spus: Flavian de binecuvântată amintire a cuvântat în acord cu Chiril de binecuvântată amintire”.²⁷ Apoi au urmat declarațiile și celorlalți participanți. De remarcat faptul că toți cei de față care au participat la Sinodul tâlhăresc și-au cerut iertare cu privire la cele întâmplate în afara de grupul illyrienilor. Dintre răsăriteni Thalassius de Caesareea și Eusebiu de Ancyra, au refuzat să semneze la început recunoașterea can. 28 de la Calcedon deși ambii fuseseră aleși și hirotoniți episcopi în diocezele lor de către Proclo al Constantinopolului, și ei nu au justificat reținerea lor decât prin prisma independenței eparhiilor lor și prin drepturile exarhilor lor.²⁸ Ei s-au întreținut direct cu Anatolie și au arătat că problemele ridicate de legați pe un plan canonic cu trimitere și la can. 28 fac referire la hotărârile de la Niceea și că pot fi rezolvate prin acord personal între episcopi și arhiereul de Constantinopol.²⁹

the Disciplinary Work of the First Four Ecumenical Councils (Crestwood, 1996), pp. 181–328; H. CHADWICK, *The Church in Ancient Society: from Galilee to Gregory the Great* (Oxford, 2001), pp. 557–611; V. C. SAMUEL, *The Council of Chalcedon Re-examined* (Madras, 1977), pp. 44–88. O lucrare importantă în această privință la A. GRILLMEIER and Th. HAINTHALER, *Jesus der Christus im Glauben der Kirche*, vol. I and II. 1–4 (Freiburg im Breisgau, 1979–2002). Deasemenea la P. GRAY, *The Defence of Chalcedon in the East* (Leiden, 1979), pp. 7–20.

²⁶ ACO II, I.87–8, și 121–30; Alte comentarii la Michael WHITBY, C Joseph STREETER, *Christian Persecution, Martyrdom, and Orthodoxy*, Oxford, 2006, p. 309; Asupra scribului lui Thalassius și în *The Acts of the Council of Chalcedon*, translated with introduction and notes by Richard Price and Michael Gaddis, vol I, Liverpool Press, 2005, p. 77.

²⁷ ACO I, 276; Labbe and Cossart, *Concilia*, Tom. IV., col. 93 §. u., col. 323 în legătură cu Thalassius și declarațiile lui. Alte comentarii în acest sens în Extracts from the Acts. Session I. NPNF (V2-14) by Schaff Philip.

²⁸ ACO II, I, 3, pp.97-99; G. DAGRON, *Naissance d une capitale, Constantinople et ses institutions de 330 à 451* par Gilbert Dagron, Paris, 1974, p. 479 accentuează și el acest concept al independenței eparhiale și dreptul de apărare a jurisdicției diocezelor.

²⁹ ACÖ II, I, 3, pp.97-100; G. DAGRON, *Naissance d une capitale*, p. 480 unde se arată că într-un fel can. 28 a pus bazele patriarhatelor orientale dar a modificat și jurisdicția altor

Tot în timpul evenimentelor de la Calcedon, Thalassius și alții ierarhi participanți prin ordin imperial la Sinodul de la Efes din 449, și-au cerut iertare față de evenimentele nefericite petrecute la acest sinod, astfel Thalassius, Eustathius și Eusebius au spus (nr. 184): „Noi toți am greșit și cerem iertare”. Astfel au cerut iertare și cei din Asia, Thracia, Pont mai apoi și cei din Illyricum care și ei au exclamat: „noi toți am căzut și cerem iertare” aproape toți cei participaseră la evenimentele triste de la Efes.³⁰

La sfârșitul evenimentelor sinodale, mai precis la 23 octombrie 451 s-a hotărât și jurisdicția Patriarhiei de Ierusalim, spre dezamăgirea celor din Antiohia și Alexandria, jurisdicție care a fost ratificată la 26 octombrie 451 de majoritatea sinodalilor printre care și Thalassius de Caesarea Capadociei.³¹ În lucrările finale ale Sinodului de la Calcedon, Thalassius a fost mult mai implicat decât în cele de la Efes și a știut și prin experiența lui politică și militară să urmeze poziția dominantă a ortodocșilor și în același timp să tempereze atitudinea egiptenilor (egiptenii „cereau foc” chiar de la primele ședințe) care erau cât pe ce să genereze alte conflicte fizice asemenea celor de la Sinodul tâlhăresc.³²

De remarcat faptul că la Sinodul IV Ecumenic de la Calcedon au participat și militari și senatori ca observatori; autoritățile acestea politice stăteau în mijlocul sălii unde aveau discuțiile iar la stânga lor stăteau episcopii bisericii: Anatolius de Constantinopol, Maximus de Antiohia, Thalassius de Caesarea Capadociei, Ștefan de Efes, și alții episcopi din Orient, Pont, Asia, Thracia. La dreapta senatorilor și ofițerilor stăteau Dioscor de Alexandria, Juvenal de Ierusalim, Quintilius reprezentantul lui Anastasius de Thessalonica, Petru de Corint și alții episcopi din Egipt din Illyricum și din

arhiepiscopii și a adus atingere în orient și Caesareei Capadociei și Antiohiei ceea ce arată justificarea reținerii incipiente a lui Thalassius.

³⁰ *The Acts of the Council of Chalcedon*, translated with introduction and notes by Richard Price and Michael Gaddis, vol I, Liverpool Press, 2005, p. 161, nr. 184 unde se arată că a intervenit și Veronianus magistrianus și secretarul acelei secțiuni a sinodului. Asupra acestei canosă a episcopilor care s-au pocăit la Calcedon pentru evenimentele de la Efes a se vedea și Richard Baxter, *Church-history of the government of bishops and their councils*, Oxford, 2004, (EEBO-TCP Phase), p. 260, nr. 63 cu accent și pe pocăința illyrienilor.

³¹ ACO II, I.109–10 și 11–18; II, I. 364–6 și 3–17.

³² ACO II, I. 76, și 64 asupra poziției belicoase a egiptenilor încă de la primele ședințe. De asemenea a se vedea ACO II, I. 157, și 626–7 asupra modului cum Thalassius a știut de această dată să urmeze curentul dominant, ortodox din cadrul disputelor Sinodului IV Ecumenic de la Calcedon.

Palestina.³³ La un moment dat senatorii prezenți chiar l-au interpelat pe Thalassius, întrebându-l de ce tomosul papei Leon nu a fost citit în fața sinodalilor la care Thalassius a răspuns că nu era în autoritatea lui să dispună citirea epistolei în cauză și atunci senatorii au răspuns: „atunci haide să purcedem la citirea ei!” Autoritățile au poruncit atunci lui Constantin, secretarul consistoriului să o citească.³⁴ De asemenea în același context al discuțiilor când a fost deschisă o altă problemă de discutat la sinod, Thalassius s-a ridicat și a spus în fața autorităților religioase și senatoriale punctul de vedere al autorităților imperiale: „Preapiosul împărat și de Hristos iubitor în dorință sa de a păstra nealterată credința creștină care s-a păstrat până acum, a poruncit ca nimic altceva să nu fie discutat și hotărât la sfântul sinod până când problemele de credință nu vor fi așezate. Așa că trebuie să lăsăm toate celelalte deoparte deoarece cele ale credinței au prioritate”.³⁵

De remarcat faptul că pentru a evita evenimente nedorite ca cele de la Efes din 449, autoritățile imperiale, de această dată au trimis la Calcedon o pleiadă întreagă de demnitari politici și militari ca și soldați înarmați al căror nume este cunoscut din izvoarele istorice.

Summary: Thalassius - senator in Constantinople, Praefectus Praetorio per Illyricum, archbishop of Caesarea in Cappadocia and defender of Orthodoxy at the 4th Ecumenical Synod in Chalcedon

Thalassius was born in Caesarea of Cappadocia, was raised and educated in this city, as his precursor of the chair of Caesarea Capadociei, the archbishop

³³ *The Acts of the Council of Chalcedon*, translated with introduction and notes by Richard Price and Michael Gaddis, vol I, Liverpool Press, 2005, p. 128-129. Printre demnitari se află și *magister militum* Anatolius; alte analize asupra participării autorităților politice la Hagit Amirav, *Authority and Performance Sociological Perspectives on the Council of Chalcedon (AD 451)*, Göttingen, 2015, p. 108, unde se arată că împăratul Marcian a fost prezent doar în sesiunea a șasea a Sinodului de la Calcedon, cf. p. 107, nr. 16.

³⁴ Epistola papei Leon către Sinod Ep. 33: versiunea latină *ACO* 2.4 pp. 15–16; versiunea greacă *ACO* 2.1. pp. 43–44. Alte comentarii în acest sens în *The Acts of the Council of Chalcedon*, translated with introduction and notes by Richard Price and Michael Gaddis, vol. I, Liverpool Press, 2005, p. 149-150.

³⁵ *ACO* II, 2, p. 44. A se vedea și *The Acts of the Council of Chalcedon*, translated with introduction and notes by Richard Price and Michael Gaddis, vol I, Liverpool Press, 2005, p. 151.

Firmius writes. As a young man he embraced the military career and reached the title of comes rei private or comes rei privatarum as it shows in a law from 22nd of February 430, in the time of byzantine emperor Theodosius the second. After occupying this military position for 9 years, the authorities of Constantinople promoted him in 439 to the title of *Praefectus Praetorio per Illyricum*.

Thalassius was in Constantinople in 439 when there were rumors that he would be chosen as *Praefectus Praetorio of The East*, when the patriarch of Constantinople, Proclus (434-447), elected and ordained him archbishop of the chair of Caesarea of Cappadocia in the vacant position of his precursor, archbishop Firmius. Thalassius was present at the Latrocinium council of Ephesus in 449.

He also took part in the Council of Chalcedon in 451. The testimony of Pope Leon the Great he was still alive in 453 and is supposed to have died in 458.

During the sessions of the fourth ecumenical synod, Council of Chalcedon, Thalassius was present and joined to the „Tomos” of Leon and kept the side of Anatolius of Constantinople besides other hierarchs such as: Maximus of Antioch, Stephen of Ephesus and other bishops from Thracia, Asia Minor and Syria. The illyrians, leaded by Anastasius of Thessalonica were also present.

During the discussions of the 4th Ecumenical Synod in Chalcedon in the VII session (VIII in the Greek version) of the acts of the council, Thalassius is cited on the 9th place, after the Anatolian patriarch of Constantinople.

During the final decisions of the council, Thalassius became the defender of the decisions of Orthodox faith, although at first he had resorts regarding the immediate enactment of the 28th canon. Thalassius alongside Juvenal of Jerusalem followed the orthodox current and contributed decisively to the decisions of the fourth Ecumenical Synod in Chalcedon.